

Centrum Herdera UG zaprasza na **cykl wykładów pt. *Gdańsk w czasach Johanna Gottfrieda Herdera*** w terminach od **26.01 do 24.05.2024**, zawsze w **piątki** w godzinach **17.30-19.30**. Warsztaty skierowane są do wszystkich, zainteresowanych kulturą, sztuką i historią XVIII-wiecznego Gdańska.

Udział w spotkaniach jest bezpłatny, ale obowiązują zapisy.

Formularz zgłoszeniowy i szczegóły na naszej stronie:

<https://herder.ug.edu.pl/2024/01/05/zapraszamy-na-cykl-wykladow-pt-gdansk-w-czasach-johanna-gottfrieda-herdera/>

Od stycznia do maja zapraszamy na następujące wykłady:

26.01.2024 prof. dr hab. Marion Brandt *Johanna Schopenhauer. Portret wyjątkowej Gdańszczanki*

16.02.2024 dr Anna Sobecka *Kultura kolekcjonerska osiemnastowiecznego Gdańska*

1.03.2024 Alicja Andrzejewska–Zajac *Daniel Chodowiecki i fenomen osiemnastowiecznej grafiki narracyjnej*

12.04.2024 dr Magdalena Sacha *Damy oświecone acz bez gracji*

24.05.2024 dr hab. Dariusz Kaczor, prof. UG *Gdańszczanie w konflikcie z prawem i społecznym obyczajem w XVII wieku*

Szczegółowy opis wykładów:

1. 26.01.2024 prof. dr hab. Marion Brandt *Johanna Schopenhauer. Portret wyjątkowej Gdańszczanki*

Joanna Schopenhauer – jedna z najwybitniejszych kobiet swoich czasów, to nie tylko powieściopisarka, ale także animatorka kultury, która organizowała elitarne spotkania towarzyskie przyciągające wybitne osobistości, wśród których był nawet Johann Wolfgang von Goethe. Jej „Gdańskie wspomnienie z młodości” przedstawiają wielobarwny obraz jej rodzinnego miasta i są jednym z najpiękniejszych literackich portretów Gdańska.

Profesor Marion Brandt przybliży nam niecodzienną biografię i postać Johanny Schopenhauer. Prześledzimy razem jej drogę edukacji, zapoznamy się z jej marzeniami o byciu artystki, odważnymi decyzjami wpływającymi na jej drogę życiową i karierę pisarską, a także z jej relacjami rodzinnymi i przyjacielskimi. Poznamy jej antypruskie, republikańskie poglądy i pojedziemy razem z nią w podróż przez Europę Zachodnią.

Marion Brandt – profesor literatury niemieckiej w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego – w swojej pracy naukowej zajmuje się stosunkami polsko-niemieckimi w literaturze, literaturą niemiecką XX w. oraz literaturą związaną z Gdańskiem.

2. 16.02.2024 dr Anna Sobecka *Kultura kolekcjonerska osiemnastowiecznego Gdańska*

Zainteresowanie zbieraniem dzieł sztuki, ale także naturalistów i ich przedstawień rozwijało się w Europie od czasów nowożytnych. Gdańsk, który stał się ważnym ośrodkiem artystycznym i handlowym już w XVI i XVII wieku był w tym kontekście wyjątkowy. Artyści bowiem bardzo wcześnie zaczęli współpracę z kolekcjonerami-badaczami, takimi jak Heweliusz czy Gottwald tworząc nie tylko przedstawienia malarskie, rysunki czy inne dzieła sztuki. To dało podstawy do rozwoju wielkich kolekcji przyrodniczych rodzin Breyne czy Klein. Zbieracze jednak nie poprzestawali na gromadzeniu, wspierali też rozwój ambicji artystycznych swoich dzieci, dzięki czemu powstawały kolekcje rysunków gdańskich rysowniczek. Dzięki kontaktom z Europą Zachodnią do miasta sprawdzano wiele dzieł z Holandii, Flandrii i innych krajów, ale także zasoby świetnych dzieł autorstwa gdańskich artystów pozwalały na dekorowanie domów miejskich i willi za miastem licznymi obrazami, rzeźbami czy dziełami rzemiosła. Powstające w Gdańsku II połowy XVIII wieku kolekcje, takie jak zbiory Gottfrieda Schwartza, Carla Benjamina Lengnicha czy Jacoba Kabruna dorównywały bogactwem dzieł sztuki i naturalistów współczesnym muzeom. Wykład ma na celu przypomnienie świetności gdańskiego kolekcjonerstwa artystycznego.

Dr Anna Sobecka urodzona poznanianka, z wyboru gdańszczanka, studiowała historię sztuki na UMK w Toruniu. W latach 2008–2009 pracowała w Gabinetie Rycin Muzeum Narodowego w Poznaniu, a w latach 2010–2014 w Muzeum Zamkowym w Malborku, gdzie przygotowała m.in. wystawę stałą „Bursztynowe konteksty”. W pracy dydaktycznej łączy teorię z doświadczeniem muzealnym i kuratorskim. Od 2014 roku pracuje w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego. W latach 2016–2020 pełniła funkcję zastępcy dyrektora tegoż instytutu. Od września 2020 roku pełni funkcję prodziekana Wydziału Historycznego UG.

Anna Sobecka w swych badaniach koncentruje się na sztuce nowożytnej, ze szczególnym uwzględnieniem północnego malarstwa i grafiki oraz na kulturze artystycznej Gdańska. Zajmuje się też wytwórczością przedmiotów z bursztynu od czasów najdawniejszych po współczesny design oraz historią kolekcjonerstwa i współczesnym wystawiennictwem. Autorka książki „Obrazowanie natury w nowożytnym Gdańsku. O kulturze kolekcjonerskiej miasta”.

3. 1.03.2024 Alicja Andrzejewska–Zajac *Daniel Chodowiecki i fenomen osiemnastowiecznej grafiki narracyjnej*

Dwieście pięćdziesiąt lat temu Daniel Chodowiecki odbył podróż z Berlina do rodzinnego Gdańska, którą zilustrował ponad stoma rysunkami. Jest to narracja na miarę współczesnego komiksu, którego bohaterem jest sam autor. Chodowiecki zamienił niezwykle popularną w osiemnastowiecznej Europie formę opisu podróży w sekwencje obrazowe tworząc dzieło o niezwykłej wartości dokumentacyjnej. Obecnie rysunkowy dziennik artysty znajdujący się w Akademii der Künste w Berlinie pozostaje jednym z ważniejszych źródeł na temat osiemnastowiecznego Gdańska. To właśnie ten niezwykły dar obserwacji i przenikliwość spojrzenia, które możemy dostrzec w tym krótkim, ośmiotygodniowym, gdańskim epizodzie

jego twórczości, uczyniły Chodowieckiego jednym z najbardziej rozchwytywanych oświeceniowych ilustratorów. Liczne miniaturowe ryciny, winiety, karty tytułowe jego autorstwa zdobiące najbardziej poczytne wówczas wydawnictwa rozsławiły nazwisko gdańszczyzanina w całej Europie i cieszyły się ogromną popularnością wśród ówczesnych kolekcjonerów, także w Gdańsku.

Czy popularność Chodowieckiego wynikała wyłącznie z jego wyjątkowego talentu? Co artysta chciał przekazać za pomocą swojej twórczości? Jaką funkcję pełniła ilustracja w literaturze oświeceniowej i dlaczego w Gdańsku znajduje się jeden z największych zespołów rycin i rysunków tego artysty w Europie?

Alicja Andrzejewska – Zajac – kustoszka w Pracowni Grafiki Oddziału Sztuki Dawnej Muzeum Narodowego w Gdańsku, absolwentka historii sztuki na Uniwersytecie Gdańskim. Autorka oraz współautorka wielu wystaw, publikacji naukowych i popularno-naukowych. Jej zainteresowania badawcze to historia grafiki europejskiej i kolekcjonerstwa.

4. 12.04.2024 dr Magdalena Sacha *Damy oświecone acz bez gracji*

Zapraszamy do udziału w wykładzie historyczno-socjologicznym, który poświęcony będzie tematyce życia kobiet w Gdańsku i okolicach w XVIII wieku. Podczas tego spotkania przeniesiemy się w czasie do epoki Herdera, skupiając uwagę na różnych aspektach życia społecznego, kulturowego i codziennego kobiet tamtych czasów.

Podczas wykładu dr Magdalena Sacha przybliży nam historię i obyczaje ówczesnego społeczeństwa, skupiając się na roli, jaką pełniły kobiety w tamtego okresu. Poznamy nie tylko ich codzienne wyzwania, ale także wkład w rozwój sztuki, nauki i życia społecznego. Przyjrzymy się edukacji kobiet, różnego rodzaju rolaom, które miały do spełnienia w rodzinie, a także wpływowi na kształtowanie się ówczesnych norm i wartości.

W trakcie prezentacji zostaną przedstawione również inspirujące postacie kobiet, które odgrywały kluczową rolę w kształtowaniu społeczeństwa swoich czasów, jak na przykład Louise von Krockow. To wyjątkowa okazja, aby zgłębić tajemnice przeszłości i zrozumieć, w jaki sposób kobiety przyczyniły się do formowania kultury i społeczeństwa w Gdańsku i na Pomorzu.

Dr Magdalena Sacha – polonistka, germanistka, tłumaczka i muzealniczka, która studiowała w Warszawie, Gdańsku i Jenie. W latach 2001-2009 prowadziła Muzeum Regionalne w Krokowej. Od 2004 r. pracuje jako adiunkt w Zakładzie Kulturoznawstwa Uniwersytetu Gdańskiego.

5. 24.05.2024 dr hab. Dariusz Kaczor, prof. UG *Gdańszczanie w konflikcie z prawem i społecznym obyczajem w XVII wieku*

Wykład będzie poświęcony problematyce przestępczości jako zjawisku społecznemu w szerokim kontekście - od przestępczości kryminalnej po drobne wykroczenia na tle przemian politycznych, społecznych, gospodarczych i kulturowych w Gdańsku w XVIII wieku. Omówione zostaną formy zachowań społecznych w kontekście prawnej reglamentacji

rzeczywistości miejskiej, w tym także elementy związane z klimatem racjonalizmu oświeceniowego, kwestie związane z dyscyplinowaniem społecznym. Zatem naszkicowany zostanie pewnego rodzaju obraz społeczeństwa gdańskiego w XVI wieku oscylującego pomiędzy normami prawnymi i społecznymi a występkiem i zachowaniami odbiegającymi od normy.

Dr hab. Dariusz Kaczor, prof. UG, pracownik Zakładu Historii Gdańska, Pomorza i Regionu Nadbałtyckiego w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego. Interesuje się kwestiami ustrojowo-prawnymi i społeczno-kulturowymi miast i mieszczaństwa w basenie Morza Bałtyckiego w późnym średniowieczu i epoce nowożytnej. Opublikował m. in. monografie poświęcone przestępczości kryminalnej i wymiarowi sprawiedliwości w Gdańsku XVI-XVIII wieku, kulturze sanitarnej w miastach Prus Królewskich w epoce nowożytnej, jest również współwydawcą ośmiotomowej edycji gdańskich ksiąg obywatelskich z lat 1536-1814. W ostatnim czasie prowadzi badania nad zagadnieniem konfliktów interpersonalnych oraz konsumpcji żywnościowej w miastach nadbałtyckich w XVI-XVII wieku.